

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Solella de les Monges
Alçada: 240

Coordenades:

Latitud: 41.69796
Longitud: 1.88419
UTM Est (X): 407155
UTM Nord (Y): 4616843

Classificació

Número de fitxa 08182 - 77
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Sense una intervenció propera és molt probable que un dels murs cedeixin.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08181A002000320000OU
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 31/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada en el vessant conegut com a Solella de les Monges, en unes terrasses per sobre de la llera dreta de la riera de la Casa Nova de Sant Jaume. S'hi accedeix per dins la riera, des del pont de Rocafort; un cop deixat a mà esquerra el camí que porta a Can Martinet cal agafar el següent trencall, sempre pel mateix costat. A l'arribar al primer revolt, hi ha un panell que senyala la presència d'arnes. La barraca es veu al mig d'unes feixes amples envoltades d'ametllers amb un substrat herbaci de farigola (*Thymus vulgaris*), fonoll (*Foeniculum vulgare*), romaní (*Rosmarinus officinalis*) i fenàs de marge (*Brachypodium phoenicoides*).

És de planta quadrangular, aïllada i mesura quatre metres de costat (mides preses a l'exterior). Ha patit un bombament general dels murs força important i s'observen escletxes reblades amb ciment. La façana principal i les orientades al sud-est i al nord-oest han estat reforçades amb un amuntegament de pedres més o menys ben col·locades a modus de contrafort. La façana posterior té una estructura quadrada, que mesura 4 metres per 2,8 metres, tractant-se d'un dipòsit tapat per a la recollida d'aigües pluvials.

La coberta és de lloses per aproximació de filades, amb la clau de volta visible. El cobriment exterior és de terra lligada amb pedruscall. El voladís es conserva parcialment. El gruix dels murs és de 50 cm. Els brancals o muntants són rectes amb les pedres sense desbastar, intercalant pedruscall de mida mitjana i petita. Té una sola llinda, plana. La porta d'entrada està centrada a la façana; mesura 1,50 metres d'alçada per 1,05 metres d'amplada. S'accedeix a l'interior a través de dos graons cimentats. El sòl de l'estança ja no és de terra batuda sinó que s'ha recobert amb una xapa prima de ciment. Els brancals es van intentar anivellar amb ciment per collar-hi una portella. Degut a la gran quantitat de bidons de plàstic, pneumàtics, i altres andròmines, no s'ha pogut determinar si hi ha tinells o altres elements constructius destacables. Té una obertura a mena d'espitllera orientada a l'oest on s'hi ha collat una reixeta de barrots de ferro amb una mosquitera. La barraca està orientada al sud-oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 5867. Precisament, a les fotografies observades a la pàgina web de l'Observatori del Paisatge, realitzades de l'any 2005 ja s'observa un bombament dels murs exteriors i també els afegits de ciment.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta

quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

